

Narva Linnavalitsuse Kultuuriosakond

11.03.2024 nr 9.5-2.2/23-24/35/11

**Narva Lasteaia Pingviin haldusjärelevalve õiendi
kinnitamine**

Koolieelse lasteasutuse seaduse § 31 lõike 1 ning haridus- ja teadusministri 24.05.2022 käskkirja nr 155 „Volituse andmine riikliku ja haldusjärelevalve teostamiseks, tegevuslubade andmiseks ning huvihariduse õppekavade registreerimiseks Eesti hariduse infosüsteemis“ punkti 4 alusel.

1. Kinnitan Narva Lasteaia Pingviin haldusjärelevalve õiendi (lisatud).
2. Lasteaia pidajal esitada õiendis tehtud ettekirjutuste täitmise kohta Haridus- ja Teadusministeeriumile kirjalik aruanne ettekirjutuste täitmist tõendavate dokumentidega viie tööpäeva jooksul peale ettekirjutuse tähtaega.
3. Korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades kaebuse Tartu Halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kerli Moora
peaekspert

Lisa: Narva Lasteaia Pingviin haldusjärelevalve õiend

Koopia: Narva Lasteaed Pingviin pingviin33@gmail.com

735 0384
kerli.moora@hm.ee

NARVA LASTEAIA PINGVIIN HALDUSJÄRELEVALVE ÕIEND

SISSEJUHATUS

1. Narva Lasteaed Pingviin (edaspidi *lasteaed*) on Narva linna (edaspidi *pidaja*) hallatav 11-rühmaline alusharidust pakkuv õppeasutus aadressil Mõisa 1a, Narva linn, 21006 Ida-Virumaa.
2. Järelevalvet lasteaia üle teostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi õigus- ja personalipoliitika osakonna järelevalve valdkonna peaeksperdi 11.01.2024 korralduse nr 9.5-2.2/23-24/35/1 „Haldusjärelevalve algatamine Narva Lasteaias Pingviin“ alusel lasteaia ja selle pidaja tegevuse õiguspärasuse üle Haridus- ja Teadusministeeriumi õigus- ja personalipoliitika osakonna järelevalve valdkonna peaeksperdid Kerli Moora ja Kaidi Maask.
3. Haldusjärelevalve algas 06.02.2024.
4. Järelevalves oli vaatluse all, kuidas on lasteaias korraldatud õppe- ja kasvatustegevuse, sh eestikeelse ning eesti keele õpet toetava õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimine; kuidas on korraldatud lasteasutuse arengu planeerime, sh eestikeelsele õppele ülemineku planeerimine; kas õpetajad on läbinud teises keeles õpetamise koolitusi; kas õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsioon vastab nõuetele.
5. Järelevalves vesteldi direktoriga, õppealajuhatajaga, lasteaia pidajaga, õpetajatega, hoolekogu lastevanemate esindajatega, tugispetsialistidega ning tutvuti lasteaia dokumentatsiooni ja õppekeskkonnaga vaadeldavas valdkonnas, võrreldi lasteaia dokumentatsioonis kajastatud andmeid tegeliku olukorra ja Eesti hariduse infosüsteemi (edaspidi *EHIS*) tehtud sissekannetega.

KOKKUVÕTE

Lasteaia pidaja on Narva linn. Lasteaias on 11 rühma: üks sõimerühm, neli aiarühma, üks arendusrühm, üks liitpuudega laste rühm, üks pervasiivsete arenguhäiretega laste rühm, üks kehapuudega laste rühm ja kaks tasandusrühma. EHISE andmetel käib lasteaias 2023/2024. õppeaastal 147 last.

Lasteaial on kehtiv arengukava aastateks 2019–2024 ja eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava, mida on aktiivselt täidetud. Eestikeelsele õppele üleminekut toetab näiteks lasteaias üks kord kuus tegutsev keeleklubi, mille eesmärk on soodustada töötajate eesti keele õpet. Rühmades on eestikeelseid elemente, sh eesti keeles rääkivad tahvlid ja seinad, ning lasteaia üritusi korraldatakse osaliselt eesti keeles. Eesti keele õpetaja hinnangul paranes kevadeks 2023 võrreldes 2022. a sügisega nii tavarühmades kui erirühmades laste eesti keele oskus, kuna lasteaias suurendati eestikeelsete tegevuste mahtu. Tulenevalt arengukava tegevuskavast ja eestikeelsele haridusele ülemineku tegevuskavast tehakse lasteaiale ettepanek pakkuda ka käesoleval õppeaastal personalile eesti keele koolitusi, et tõsta nende eesti keele oskuse taset.

Lasteaia õppekavas on esitatud lasteaia liik, aga ei ole selgelt välja toodud lasteaia eripära. Esitatud on õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid. Õppekavas esitatud põhimõtted ja eesmärgid on isikupäraselt sõnastatud ning neist nähtub lasteaia omapära, kuid esitatud pole kõiki koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas toodud õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtteid. Õppekavas on eristatud nelja üldoskuste rühma, kuid pole esitatud kõiki 6–7aastaste laste õppe- ja kasvatustegevuse tulemusi iga üldoskuse kohta. Samuti pole esitatud õppe- ja kasvatustegevuse eesmäärke üheski valdkonnas. Lasteaiale tehakse ettekirjutus tagada, et ühe aiarühma, arendusrühma, liitpuudega laste rühma ja pervasiivsete arenguhäiretega laste rühma suurus vastaks koolieelse lasteasutuse seaduses (edaspidi *KELS*) toodud nõutule.

Järelevalves vaadeldi õppe- ja kasvatustegevusi kolmes rühmategevuses, ühes liikumistunnis, ühes muusikatunnis, ühes lõimitud tunnis (eesti keel muusika kaudu liitpuudega rühmas), ühes eestikeelses muusikalises hommikuringis ja kahes eesti keele tunnis. Rühmategevused olid kas täielikult või osaliselt eestikeelsed, liikumis- ja muusikatund olid venekeelsed. Lasteaias toimuvad eesti keele tunnid kõigis rühmades ja eestikeelsed muusikalised hommikuringid kõigis lasteaiaarühmades ja osades erirühmades. Liitpuudega laste rühmas ja pervasiivsete arenguhäiretega laste rühmades toimub kord nädalas tund eesti keel muusika kaudu.

Nii tegevuste vaatlusel kui vestlusel juhtkonnaga ja õpetajatega selgus, et erirühmades on eesti keele õppe ja eestikeelsete tegevuste osakaal väiksem kui aiarühmades. Lasteaiale tehakse ettepanek suurendada eestikeelsete õppe- ja kasvatustegevuste osakaalu lasteaiaarühmades ja erirühmades, et valmistada nii lapsi kui õpetajaid paremini ette eestikeelsele õppele üleminekuks.

Lasteaias hinnatakse lapse arengut kaks korda aastas ning tulemused fikseeritakse erinevates dokumentides. Lasteaiale tehakse ettepanek leppida kokku ühtne vorm, kus arengu hindamise tulemused kirja pannakse. Lapse arengu hindamiseks koostatakse lastele arengumapid, aga nende sisud ei ühti kõigis rühmades õppekavas toodud juhistega arengumapi koostamiseks. Lasteaias toimuvad vähemalt kord aastas arenguvestlused lastevanematega, mille tulemused fikseeritakse. Eelmisel õppeaastal ei olnud kõigi vanematega arenguvestlused toimunud ja lasteaiale tehakse ettekirjutus viia arenguvestlused läbi kõigi lapsevanematega.

Lasteaias pakuvad üldist tugiteenust logopeed ja psühholoog, psühholoogi kvalifikatsioon ei vasta nõutele. Lasteaiale tehakse ettepanek hinnata üldist logopeedilist teenust pakkuva logopeedi töökoormuse mahtu ja vajadusel võtta tööle täiendav logopeed. Erirühmade

logopeedide kvalifikatsioonid vastavad kehtivatele nõuetele. Erirühmade jaoks on olemas üks kvalifitseeritud eripedagoog. Teises erirühmas töötava eripedagoogi kvalifikatsioon ei vasta kehtivatele nõuetele ja tema asemele tuleb leida kvalifitseeritud eripedagoog. Lasteaiale tehakse ka ettekirjutus võtta erirühma tööle veel täiendav eripedagoog ning lisaks hinnata vajadust pakkuda üldist eripedagoogilist teenust täiendava eripedagoogi poolt.

Lasteaia õppe- ja kasvatusala töötajaid, kelle kvalifikatsioonile on kehtestatud nõuded, oli kokku 34. Kvalifikatsioon vastas kehtestatud nõuetele 29-l õppe- ja kasvatusala töötajal. Arvestades õpetajate töökoormust, viivad 86% õppe- ja kasvatustegevuse mahust läbi pedagoogid, kelle kvalifikatsioon vastab nõuetele ja 14% läbi pedagoogid, kelle kvalifikatsioon nõuetele ei vasta. Lasteaiale tehakse ettekirjutus täita kvalifikatsiooninõuetele mittevastavate pedagoogide ametikohad kvalifikatsiooninõuetele vastavate pedagoogidega.

Käesoleva õiendi eelnõu edastati lasteaia pidajale ja lasteaiale ärakuulamiseks 20.02.2024. Lasteaia pidaja saatis oma vastuse 26.02.2024 ja vastuses toodud ettepanekutega on õiendi koostamisel arvestatud. Kui ettepanekuga ei olnud võimalik arvestada, on seda õiendis põhjendatud.

OLUKORRA KIRJELDUS

1. Lasteasutuse arengu planeerimine

Arengukava

1.1. KELS¹ sätestab, et lasteasutuse järjepideva arengu tagamiseks koostab lasteasutus koostöös hoolekogu ja pedagoogilise nõukoguga lasteasutuse arengukava. Arengukavas tuleb määrata lasteasutuse arenduse põhisuunad ja -valdkonnad, tegevuskava kolmeks aastaks ja arengukava uuendamise kord.²

Järelevalves esitati lasteaia arengukava aastateks 2019–2024, kus on kirjeldatud arengu põhisuunad järgmistes valdkondades: eestvedamine ja juhtimine; personalijuhtimine; koostöö huvigruppidega; ressursside juhtimine; õppe- ja kasvatusprotsess. Arengukava on kinnitanud lasteaia pidaja käskkirjaga³ ning see on saanud heakskiidu lasteaia pedagoogiliselt nõukogult⁴ ja hoolekogult⁵. Dokument on avalikustatud lasteaia kodulehel.

Arengukava osaks olev tegevuskava vastab määrusele⁶: selles on määratletud arengukava valdkondadest tulenevalt eesmärgid, tegevused, vastutajad ja tähtajad. Eestikeelsele õppele üleminekut toetab tegevuskavas toodud personali juhtimise eesmärk korraldada töötajatele eesti keele kursuseid ja õppe- ja kasvatusprotsessi eesmärk tutvustada lastele eesti kultuuri. Vestlusel rääkis lasteaia juhtkond, et töötajad osalevad aktiivselt eesti keele õppes: toimunud on Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Töötukassa poolt rahastatud eesti keele kursused ning õpetajad saavad käia Narva Täiskasvanute Koolis eesti keelt õppimas. Lasteaia õpetajad tõid välja, et Narva linn ja lasteaed ei paku hetkel eesti keele koolitusi. Juhtkonna ja õpetajate sõnul tutvustatakse lastele Eesti kultuuri eelkõige rahvakalendri tähtpäevade tähistamise ja teiste eestikeelsete ürituste kaudu.

1.2. Lasteaias on koostatud ka eestikeelsele haridusele ülemineku tegevuskava. Tegevuskavas on hinnatud pedagoogide keeleoskust ja koolitusvajadust. Tegevuskava kohaselt on lasteaial plaanis käesoleval õppeaastal näiteks suurendada eestikeelsete tegevuste arvu rühmades, kujundada rühmade keskkond eesti keele õpet soodustavaks, hankida eesti keele õpet lihtsustavaid õppematerjale, korraldada ühisüritusi koolide ja teiste lasteaedadega ning viia lasteaia üritusi läbi osaliselt eesti keeles. Õpetajate toetamiseks plaanitakse igakuist keeleklubi, pakutakse võimalusi osaleda eesti keeles õpetamise koolitustel ja Narva linna korraldatavatel eesti keele kursustel.

Vestlustel õpetajate ja juhtkonnaga selgus, et lasteaias tegutseb üks kord kuus keeleklubi, mille eesmärk on soodustada töötajate eesti keele õpet ning selles osaletakse aktiivselt. Õppetegevuste vaatlusel ja vestlustel leidis kinnitust, et lasteaia rühmades toimuvad eestikeelsed tegevused, rühma keskkonnas on eestikeelseid elemente, sh eesti keeles rääkivad tahvlid ja seinad, ning lasteaia üritusi korraldatakse osaliselt eesti keeles.

Sisehindamine

1.3. KELS⁷ näeb ette, et sisehindamine on pidev protsess, mille eesmärk on tagada laste arengut

¹ KELS, § 9¹ lg 1.

² KELS, § 9¹ lg 2.

³ Narva linna valitsuse kultuuriosakonna juhataja 19.12.2018 käskkirj nr 1.1-8/13221-2 „Narva Lasteaia Pingviin arengukava kehtestamine“.

⁴ Pedagoogilise nõukogu 06.12.2018 koosoleku protokoll nr 4-6/3.

⁵ Hoolekogu 10.12.2018 koosoleku protokoll nr 2.

⁶ Haridus- ja teadusministri 31.08.2011. a määrus nr 44 „Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu ja nende täitmise kord“, § 4 lg 2.

⁷ KELS, § 24² lg 1.

toetavad tingimused ja lasteasutuse järjepidev areng, selgitades välja lasteasutuse tugevused ning parendusvaldkonnad, millest lähtuvalt koostatakse arengukava tegevuskava. Nimetatud eesmärgist lähtuvalt peab lasteasutus analüüsima sisehindamisel õppe- ja kasvatustegevust ja juhtimist ning hindama nende tulemuslikkust.

Lasteaial on sisehindamise kord, mille on kinnitanud direktor⁸. Sisehindamise korras on kirjeldatud sisehindamise meetodid ja tegevused erinevates arengukava valdkondades. Järelevalves esitati sisehindamise aruanne aastate 2018–2021 kohta, mille on kinnitanud direktor⁹. Aruanne on kooskõlastatud hoolekoguga¹⁰ ja lasteaia pidajaga¹¹. Sisehindamise aruandes on toodud välja lasteasutuse tugevused ja parandusvaldkonnad kõigis arengukava valdkondades. Aruandest selgub, et sisehindamise perioodil ei vastanud 80% õpetajate eesti keele tase nõutud tasemele, kuid õpetajad täiendavad eesti keele oskust kursustel ja keepleklubis. Näiteks korraldas Töötukassa sisehindamise aruande kohaselt lasteaias eesti keele kursuseid A2- ja B1-tasemele.

1.4. Järelevalves esitati ka sisehindamise vahekokkuvõtte 2022/2023. õppeaasta kohta. Sellest aruandest nähtub, et eelmisel õppeaastal viidi läbi pedagoogide täiendkoolitus eesti keele õpetamise toetamiseks, kus osales 29 töötajat. Toimus ka eesti keele B2-taseme eksamiks ettevalmistav koolitus, kus osales 14 töötajat. Eesti keele C1-taseme kursusel osales kaks õpetajat.

1.5. Eesti keele õpetaja selgitas vestlusel, et hindab laste eesti keele arengut kaks korda aastas. 2022/2023. õppeaasta tulemuslikkuse analüüsis leidis eesti keele õpetaja, et 2023. a kevadeks paranes kõigis rühmades, nii tava- kui erirühmades, laste eesti keele oskus võrreldes 2022. a sügisega. Aruande kohaselt paranes laste keeleoskus, kuna eesti keele õpetamise ainekavas tehti muudatusi. Vestlusel selgitas õpetaja, et rühmades toimuvad nüüd eestikeelsed hommikuringid ning robotika tegevusi viiakse üks kord nädalas läbi osaliselt eesti keeles. Rühmaõpetajad teevad eesti keele õpetajaga koostööd, et korrata ja kinnistada rühmas eestikeelset sõnavara. Lasteaias toimuvad eestikeelsed üritused.

Ettepanek pidajale ja lasteaia direktorile

1.6. Tulenevalt lasteaia arengukava tegevuskavast ja eestikeelsele haridusele ülemineku tegevuskavast ning toetamaks lasteaia töötajate eesti keele õpet, pakkuda lasteaia personalile eesti keele koolitusi.

Ära kuulamisel lisas pidaja, et alates märtsist 2024 hakkavad mõned õpetajad osalema Integratsiooni Sihtasutuse keelelähetest.

2. Õppe- ja kasvatustegevus

Õppekava

2.1. Seadus¹² sätestab, et õppekava on lasteasutuse õppe- ja kasvatustöö alusdokument ja lasteasutus koostab selle koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava (edaspidi *KLRÕK*) alusel. Lasteaed esitas järelevalves kehtiva õppekava, mille on kinnitanud lasteaia direktor¹³

⁸ Direktori 21.10.2016 käskkiri nr 1-4/30 „Narva lasteaia Pingviin sisehindamise korra kehtestamine“.

⁹ Direktori 20.06.2023 käskkiri nr 1-4/4 „Narva Lasteaia Pingviin sisehindamise aruande kinnitamine“.

¹⁰ Hoolekogu 01.03.2023 koosoleku protokoll nr 3.

¹¹ Narva Linnavalitsuse Kultuuriosakonna juhataja 29.06.2023 käskkiri nr 1.1-8/118-5 „Narva Lasteaia Pingviin sisehindamise aruande kooskõlastamine“.

¹² KELS, § 16 lg 1.

¹³ Direktori 24.10.2023 käskkiri nr 1-4/7.

pedagoogilise nõukogu¹⁴ ettepanekul, kuulates ära hoolekogu¹⁵ arvamuse.

2.2. Lasteaia õppekavas on esitatud lasteaia liik, aga ei ole selgelt välja toodud lasteaia eripära¹⁶. Esitatud on õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on õppekavas esitatud puudulikult: puudub põhimõte, et lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtteks on lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine¹⁷. Õppekavas esitatud põhimõtted ja eesmärgid on omanäoliselt sõnastatud ning neist nähtub lasteaia omapära.

2.3. Õppekavas on eristatud neli üldoskuste rühma.

2.3.1. Mänguoskuste puhul on toodud üldoskused erinevate mänguliikide kaupa (rollimäng, ehitusmäng, lavastusmäng, õppemäng), aga pole esitatud kõiki KLRÕKis¹⁸ toodud mänguoskuseid 6–7aastaste kohta.

2.3.2. Tunnetus- ja õpioskuste juures pole esitatud kõiki KLRÕKis¹⁹ toodud tunnetus- ja õpioskuseid 6–7aastaste kohta.

2.3.3. Sotsiaalsete oskuste juures pole esitatud kõiki KLRÕKis²⁰ toodud üldiseid sotsiaalseid oskuseid 6–7aastaste kohta.

2.3.4. Enesekohaste oskuste juures pole esitatud kõiki KLRÕKis²¹ toodud üldiseid enesekohaseid oskuseid 6–7aastaste kohta.

2.4. Õppekavas on vastavalt KLRÕKile²² esitatud õppe- ja kasvatustegevuse sisu, kavandamine ja korraldus ning lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti seitsmes valdkonnas: mina ja keskkond; keel ja kõne; eesti keel kui teine keel; matemaatika; kunst; muusika; liikumine. Õppekavas pole vastavalt KLRÕKile²³ esitatud õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid üheski valdkonnas.

Rühmade moodustamine

2.5. Lasteaias on 11 rühma: üks sõimerühm, neli lasteaiaühikut, üks arendusrühm, kaks tasandusrühma, üks liitpuudega laste rühm, üks pervasiivsete arenguhäiretega laste rühm ja üks kehapuudega laste rühm.

Seadus²⁴ näeb ette rühma registreeritud laste arvu lasteasutuses: sõimerühmas kuni 14 last; lasteaiaühikus kuni 20 last ja liitpuudega laste rühmas kuni 18 last. Tasandusrühmas, kus käivad spetsiifiliste arenguhäiretega lapsed, on lubatud kuni 12 last, kehapuudega laste rühmas kuni 12 last; arendusrühmas, kus käivad vaimse alaarenguga lapsed, kuni 7 last; liitpuudega laste rühmas kuni 4 last ja pervasiivsete arenguhäiretega laste rühmas kuni 4 last²⁵.

Lasteaia rühmade moodustamise nimekirjast 2023/2024. õppeaastaks nähtub, et sõimerühmas on 13 last, kolmes aiaühikus 20 last ja ühes aiaühikus 21 last, tasandusrühmades kummaski 12 last, arendusrühmas 8 last, liitpuudega laste rühmas 5 last, pervasiivsete arenguhäiretega laste rühmas 5 last ning kehapuudega laste rühmas 12 last. Rühmade moodustamine on

¹⁴ Pedagoogilise nõukogu 31.08.2023 koosoleku protokoll nr 4-6/1.

¹⁵ Hoolekogu 23.10.2023 koosoleku protokoll nr 1.

¹⁶ KLRÕK, § 2 lg 4 p 1.

¹⁷ KLRÕK, § 4 lg 1 p 2.

¹⁸ KLRÕK, § 12 lg 2.

¹⁹ KLRÕK, § 13 lg 3.

²⁰ KLRÕK, § 14 lg 2.

²¹ KLRÕK, § 15 lg 2.

²² KLRÕK, § 16 lg 2.

²³ KLRÕK, § 17 lg 1, § 18 lg 1, § 19 lg 1, § 20 lg 1, § 21 lg 1, § 22 lg 1, § 23 lg 1.

²⁴ KELS, § 7 lg 1.

²⁵ KELS, § 7 lg 2.

kinnitatud direktori käskkirjaga²⁶.

2.6. Lasteasutuse hoolekogu ettepanekul on valla- või linnavalitsusel õigus lapse arenguks vajalike tingimuste olemasolu korral suurendada laste arvu lasteaiarühmas kuni nelja lapse võrra. Otsus tehakse iga sõime-, lasteaia- ja liitühma kohta eraldi. KELS²⁷ ei näe ette võimalust suurendada laste arvu erirühmades. Lasteaias on sellel õppeaastal arendusrühmas, liitpuudega laste rühmas ja pervasiivsete arenguhäiretega laste rühmas lubatud rohkem lapsi. Ka ühes lasteaiarühmas on 20 lapse asemel 21 last, aga hoolekogu pole pidajale teinud ettepanekut rühmas laste arvu suurendamiseks ja pidaja pole laste arvu lasteaiarühmas suurendanud. Seega pole lasteaiarühma suurendamine KELSis²⁸ alusel lubatud ja lasteaiarühma suurus peab vastama KELSis²⁹ toodud suurusele.

2.7. Õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimine

Järelevalves vaadeldi õppe- ja kasvatustegevusi kolmes rühmategevuses, ühes liikumistunnis, ühes muusikatunnis, ühes lõimitud tunnis (eesti keel muusika kaudu liitpuudega rühmas), ühes eestikeelses muusikalises hommikuringis ja kahes eesti keele tunnis. Rühmategevused olid kas täielikult või osaliselt eestikeelsed, liikumistund ja muusikatund olid venekeelsed. Ühes aiarühmas, mille õpetaja valdas eesti keelt C1-tasemel, toimus hommikuring eesti keeles, õppetegevus vene keeles. Teises aiarühmas, mille õpetaja valdas samuti eesti keelt C1-tasemel, toimus kogu vaaldedud õppetegevus eesti keeles.

Lasteaias toimuvad eesti keele tunnid kõigis rühmades ja eestikeelsed muusikalised hommikuringid kõigis lasteaiarühmades ja osades erirühmades. Liitpuudega laste rühmas ja pervasiivsete arenguhäiretega laste rühmades toimub kord nädalas tund eesti keel muusika kaudu.

Kõikide vaadeldud tegevuste puhul oli õpikeskkond sobiv, tegutseti kogu rühmaga või väiksemates gruppides. Õpetajad tunnustasid lapsi ja eestikeelsetes tegevustes proovisid pakkuda kõigile lastele võimalust kasutada eesti keelt. Laste eesti keelest arusaamine oli rühmades erinev – seal, kus on olnud eestikeelseid tegevusi rohkem, on mõistmine parem. Tegevuste sisu pakkus üldjuhul lastele huvi. Rühmade õppe- ja kasvatustegevused olid lõimitud, nende elavdamiseks kasutati digivahendeid, muusikat, liikumist.

Vaadeldud eestikeelsetes tegevustes kasutasid õpetajad selget ja arusaadavat eesti keelt. Ruumides olid seintel pildid ja eestikeelsed sõnad, rühmades olid ka elektroonilised rääkivad seinad, mida kasutati tegevustes eestikeelsete sõnade meeldetuletamiseks. Nii tegevuste vaatlusel kui vestlusel juhtkonnaga ja õpetajatega selgus, et erirühmades on eesti keele õppe ja eestikeelsete tegevuste osakaal väiksem kui aiarühmades.

Vaadeldud õppe- ja kasvatustegevuste põhjal on näha, et lasteaed on astunud samme, et tuua oma tegevustesse ja keskkonda rohkem eesti keelt, aga lasteaial oleks vaja mõelda läbi, kuidas eesti keele osakaalu veelgi suurendada, et uuest õppeaastast oleks võimalik nii lasteaia personalil kui lastel minna üle eestikeelsele õppele.

Õppe- ja kasvatustegevuse planeerimine

2.8. Lasteaia õppekava³⁰ kohaselt on lasteaed avatud kell 06.30–18.30, lõimitud õppetegevused algavad kell 9. Iga rühm koostab õppeaasta tegevuskava ja nädala tegevuskava Eliisis. Järelevalves vaadati juhuvalimi põhjal kahe rühma õppeaasta tegevuskavasid, mis olid koostatud põhjalikult ja vastavalt õppeaasta teemale. Samuti vaadati kahe rühma nädala tegevuskavasid, kus olid esitatud nädala eesmärgid ja tegevused vastavalt kuu ja nädala

²⁶ Direktori 05.09.2023 käskkiri nr 4-12/13 „Narva Lasteaia Pingviin 2023/24 õa-I rühmade nimekirjade kinnitamine“.

²⁷ KELS, § 7 lg 1¹.

²⁸ KELS, § 7 lg 1¹.

²⁹ KELS, § 7 lg 1 p 2.

³⁰ Õppekava, p 4.

teemale. Õppealajuhataja selgitas, et tema vaatab Eliisis rühmade plaanid üle ja kinnitab need. Juhtkonna sõnul on kõigis aiarühmades ja mõnes erirühmas kaks õpetajat ning neil on igapäevaselt ka osaliselt kattuv tööaeg. Ühe õpetajaga rühmades on kaks või enam õpetajat abistavat töötajat.

2.9. Määruse³¹ kohaselt on lasteasutuse tegevuskava dokument, milles määratletakse lasteasutuse ühe õppeaasta tegevuskava, lähtudes lasteasutuse arengukavast ja õppekavast, õppeaasta üldeesmärkidest ja eelmise õppeaasta sisehindamise tulemustest. Lasteaia direktor on tegevuskava kinnitanud³² ja sellest nähtuvad kõigist arengukava valdkondadest tulenevad eesmärgid, tegevused, vastutajad ja tähtajad vastavalt määrusele³³. Lisaks on tegevuskavas toodud välja õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid iga rühma kohta.

Tegevuskava kohaselt on õppeaasta teemaks „Avastame, väärtustame, loome ja hoiame rahvaste kultuurilisi omapärasid“. Õppeaasta eesmärkidest toetavad eesti keele ja kultuuri õppimist järgmised: tutvumine Eestis elavate eri rahvaste mitmekesise kultuuri ja traditsioonidega ning Eesti oma unikaalsete kultuuriruumide ja kogukondadega; Eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine. Eestikeelsele õppele üleminekut toetavad näiteks järgmised tegevuskava kohaselt planeeritud tegevused: meeskonnakoolitus personalile „Süvenemine/kümblemine parimatesse praktikatesse, et minna üle eesti õppekeelele. Eesti keele õpetamine kunsti ja draamaõpetuse kaudu. Eesti keele õpetamine meeskonnatööna“; eesti keele õpe õpetajatele; eesti keele kursuste korraldamine personalile; eesti õppekeelele ülemineku planeerimine ja ettevalmistumine: lähteolukorra kaardistamine, individuaalsed vestlused pedagoogidega, personalitöö kava; lapse eesti keele õppimist soodustava keskkonna loomine.

Juhtkond selgitas, et individuaalsed vestlused kõigi pedagoogidega on toimunud ning lasteaias on loodud lastele eesti keele õppimist soodustav keskkond: rühmades on eestikeelsed rääkivad seinad ning osades rühmades, kus õpetaja eesti keele tase seda võimaldab, toimuvad hommikuring ja osa õppetegevusest eesti keeles. Lasteaeda kutsutakse külla eesti keelt kõnelevaid esinejaid. Lisaks rääkis linnavalitsuse esindaja, et toimuvad ettevalmistused õpetajate töörandeks koostöös eestikeelsete lasteaedadega. Samuti on juba toimunud eestikeelne meeskonnakoolitus.

2.10. Vastavalt haridus- ja teadusministri määrusele³⁴ on lasteaias kohustus pidada õppe- ja kasvatustegevuse päevikut. Päevikusse kannab õpetaja andmed lapse kohta, andmed vanemate (eestkostjate) kohta, õppeaasta eesmärgid ja põhimõtted nende täitmiseks, andmed läbiviidud õppe- ja kasvatustegevuste kohta³⁵. Lasteaed kasutab õppe- ja kasvatustegevuse päevikuna Eliisi keskkonda. Järelevalves kontrolliti Eliisi täitmise vastavust määrusele³⁶ ja sisestatud olid kõik vajalikud andmed. Määrus³⁷ näeb ette, et päeviku täitmise üle teostavad kontrolli lasteasutuse direktor ja õppealajuhataja. Õppealajuhtaja sõnul teostab tema Eliisi täitmise üle regulaarset kontrolli. Eliis on täidetud täielikult eesti keeles.

³¹ Haridus- ja teadusministri 31.08.2011. määrus nr 44 „Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu ja nende täitmise kord“, § 4 lg 1.

³² Direktori 01.09.2023 käskkiri nr 1-4/6 Õppeaasta tegevuskava kinnitamine“.

³³ Haridus- ja teadusministri 31.08.2011. a määrus nr 44 „Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu ja nende täitmise kord“, § 4 lg-d 2, 3.

³⁴ Haridus- ja teadusministri 31.08.2011. a määrus nr 44 „Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu ja nende täitmise kord“, § 2 p 2.

³⁵ Haridus- ja teadusministri 31.08.2011. a määrus nr 44 „Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu ja nende täitmise kord“, § 5 lg 3.

³⁶ Haridus- ja teadusministri 31.08.2011. a määrus nr 44 „Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu ja nende täitmise kord“, § 5.

³⁷ Haridus- ja teadusministri 31.08.2011. a määrus nr 44 „Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu ja nende täitmise kord“, § 5 lg 6.

Ettepanekud direktorile ja pidajale

2.11. Rühmades, kus on olemas eesti keelt valdavad õpetajad, suurendada eestikeelsete tegevuste mahtu, et toetada lapsi eestikeelsele õppele üleminekul.

2.12. Leida võimalusi, et suurendada eestikeelsete tegevuste mahtu erirühmades, toetamaks lapsi eestikeelsele õppele üleminekul.

2.13. Sujuvamaks üleminekuks eestikeelsele õppele leida võimalusi, kuidas suurendada eestikeelsete õppe- ja kasvatustegevuste mahtu lasteaias.

Ettekirjutused pidajale

2.13. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 29.05.2008. a määruse nr 87 „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava“ § 2 lõike 4 punktist 1 esitada õppekavas lasteaia eripära. Täitmise tähtaeg: 01.07.2024.

2.14. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 29.05.2008. a määruse nr 87 „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava“ § 4 punktist 2 ja käesoleva õiendi punktis 2.2 toodud selgitustest, tagada, et lasteaia õppekavas esitataks õppe- ja kasvatustegevuse põhimõte, et lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtteks on lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine. Täitmise tähtaeg: 01.07.2024.

2.15. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 29.05.2008. a määruse nr 87 „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava“ § 12 lõikest 2, § 13 lõikest 3, § 14 lõikest 2, § 15 lõikest 2 ja käesoleva õiendi punktides 2.3.1-2.3.4 toodud selgitustest, esitada õppekavas kõigi üldoskuste juures 6-7aastaste laste eelduslikud tulemused vastava üldoskuse kohta. Täitmise tähtaeg: 01.07.2024.

2.16. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 29.05.2008. a määruse nr 87 „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava“ § 17 lõikest 1, § 18 lõikest 1, § 19 lõikest 1, § 20 lõikest 1, § 21 lõikest 1, § 22 lõikest 1, § 23 lõikest 1 ja käesoleva õiendi punktis 2.4 toodud selgitustest esitada õppekavas õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid kõigis valdkondades. Täitmise tähtaeg: 01.07.2024.

2.17. Tagada, et arendusrühma, liitpuudega laste rühma ja pervasiivsete arenguhäiretega laste rühma suurus vastaks koolieelse lasteasutuse seaduse § 7 lõike 2 punktides 3, 5 ja 6 toodud suurusele. Täitmise tähtaeg: 01.09.2024.

2.18. Tagada, et lasteaiarühma suurus vastaks koolieelse lasteasutuse seaduse § 7 lõike 1 punktis 2 toodud suurusele. Täitmise tähtaeg: 01.09.2024.

Ärakuulamisel lisas pidaja Narva Linnavalitsuse 16.11.2016 korralduse nr 1201-k, millega on antud luba suurendada kolmes lasteaiarühmas laste arvu kuni 21 lapseni. Juhime tähelepanu, et KELS³⁸ kohaselt tehakse rühmade suurendamise otsus iga sõime-, lasteaia- ja liitrühma kohta eraldi. Seega on lasteaia pidajal kohustus igal aastal, kui rühmad moodustatakse, kaaluda asjaolusid ning hoolekogu vastava ettepaneku alusel otsustada, kas ja millises mahus rühmasid suurendatakse. Praegusel juhul ei ole see nõue täidetud. Seadus nõuab konkreetse rühma kontekstile tuginevat kaalutlusotsust iga rühma kohta eraldi, kuid kohalik omavalitsus on teinud rühmade suurendamise korralduse mitu aastat tagasi.

3. Lapse arengu hindamine ja toetamine

Lapse arengu hindamine

3.1. Lapse arengu hindamine peab KLRÕKi³⁹ kohaselt olema osa igapäevasest õppe- ja kasvatustsüklist. Õppekavas⁴⁰ on vastavalt määrusele⁴¹ sõnastatud lapse arengu

³⁸ KELS, § 7 lg 1¹.

³⁹ KLRÕK, § 24 lg 2.

⁴⁰ Õppekava, p 6.

⁴¹ KLRÕK, § 2 lg 4 p-d 4 ja 5.

analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas analüüsimise ja hindamise korraldus.

Õppekavas⁴² nähakse ette, et rühmaõpetaja, muusikaõpetaja, liikumisõpetaja, ujumisõpetaja, eesti keele õpetaja, logopeed ja eripedagoog hindavad lapse arengut kaks korda aastas sügisel ja kevadel, vaatlus- ja vestlusmeetodil, mis fikseeritakse lapse arengu jälgimise kaardil. Lapsevanemale antakse tagasisidet ja kirjeldatakse lapse arengut jooksvalt ja üks kord aastas arenguvestluse käigus, võttes aluseks lapse arengu jälgimise kaardi ja arengumapi.

Vestlusel kinnitasid pedagoogid, et viivad kaks korda aastas läbi laste arengu hindamise, mille tulemused fikseeritakse arengu hindamise tabelites. Järelevalves vaadati kahes rühmas, millises dokumendis on lapse arengu hindamise tulemused esitatud. Ühes rühmas kandis see dokument pealkirja lapse arengu hindamise leht ja teises lapse arengu jälgimise kaart.

3.2. Lasteaia õppekava⁴³ näeb ette, et lapse arengu jälgimiseks koostatakse igale lapsele arengumapp. Õppekavas⁴⁴ on sätestatud ka arengumapi struktuur, mh tuleb arengumapis esitada lapse arengu analüüsimise vanuselised vaatluslehed, 2–4aastasel lapsel lasteaia esimesel poolaastal kohanemisleht.

Järelevalves kontrolliti kolmes rühmas arengumappe. Kõigis rühmades olid olemas arengumapid iga lapse jaoks, aga nende sisu erines rühmati: ühes rühmas olid mapis esitatud ainult kunstitööd, teistes rühmades olid esitatud ka terviseandmed ja ankeedid. Ühes rühmas olid arengumapis ka lapse arengu jälgimise kaardid. Seega ei järgitud kõikides rühmades lasteaia õppekavas esitatud arengumapi koostamise struktuuri.

Arenguvestlused

3.3. Riikliku õppekava⁴⁵ kohaselt viib pedagoog vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguvestluse, mis annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest ning selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes. Lasteaia õppekavas⁴⁶ on sõnastatud arenguvestluse ettevalmistamise ja läbiviimise kord. Õppekava⁴⁷ kohaselt toimuvad lasteaia arenguvestlused vähemalt üks kord õppeaastas ning arenguvestluse käik ja tulemused protokollitakse. Lisaks on lasteaial veel arenguvestluse läbiviimise kord, mis on kinnitatud direktori käskkirjaga⁴⁸. Ka korra kohaselt toimuvad arenguvestlused vähemalt üks kord aastas ning korra lisas on toodud lapsevanemat arenguvestluseks ettevalmistav ankeet ja arenguvestluse protokoll mall.

3.4. Arenguvestluse korras⁴⁹ on toodud välja, et kui lapsevanem ei soovi osaleda arenguvestlusel, annab ta sellest kirjalikult rühmaõpetajale teada ning informeeritakse ka direktorit ja õppealajuhatajat. Kuna KLRÕKi⁵⁰ kohaselt tuleb lapsevanemaga vähemalt üks kord aastas viia läbi arenguvestlus, pole põhjendatud arenguvestluse korras näha ette võimalust mitte arenguvestlust läbi viia. Arenguvestlusest loobumise võimaluse väljatoomine õppekavas võib viidata, justkui ei ole arenguvestluse läbiviimine kohustuslik. On arusaadav, et lasteaid ei saa tagada, et kõik lapsevanemad alati osalevad arenguvestlusel, kuid lasteaid peaks oma dokumentides ja igapäevases suhtluses rõhutama, et arenguvestlusel osalemine on oluline lapse arengu hindamise osa. Samuti peaks lasteaid juhul, kui lapsevanemaga ei õnnestu lapse arengu analüüsimiseks kontakti saada, kaasama protsessi lastekaitse, mitte automaatselt aktsepteerima,

⁴² Õppekava, p 6.

⁴³ Õppekava, p 6.1.

⁴⁴ Õppekava, p 6.2.

⁴⁵ KLRÕK, § 24 lg 6.

⁴⁶ Õppekava, p 6.2.

⁴⁷ Õppekava, p-d 6.2.1, 6.2.4.

⁴⁸ Direktori 29.08.2016 käskkiri nr 1-4/18 „Lapsevanematega arenguvestluse läbiviimise korra kinnitamine“.

⁴⁹ Lapsevanemaga arenguvestluse läbiviimise kord, p 2.6.

⁵⁰ KLRÕK, § 24 lg 6.

et lapsevanem ei osale.

Õpetajad, tugispetsialistid ja lapsevanemad rääkisid vestlustel, et lasteaias toimuvad arenguvestlused vähemalt üks kord õppeaastas, vajadusel ka rohkem. Lapsevanemad saavad igapäevaselt infot õpetajatelt ja tugispetsialistidelt ning vajadusel saavad leppida nendega kokku vestluse aja täiendava informatsiooni saamiseks. Lapsevanemad hindasid, et saavad oma lapse arengu kohta piisavalt tagasisidet.

Järelevalves vaadati eelmise õppeaasta arenguvestluste protokolle juhuvalimi põhjal kolmes rühmas. Ühes rühmas olid arenguvestlused toimunud kõigi vanematega, ühes rühmas ei olnud toimunud kahe vanemaga ja teises nelja vanemaga. Protokollid olid koostatud vene keeles. Selgitame, et keeleseaduse⁵¹ (*edaspidi* KeeleS) kohaselt on asjaajamise keel eesti keel, mistõttu peaksid kõik lasteaia dokumendid olema koostatud eesti keeles, sh arenguvestluste protokollid.

Koolivalmiduskaart

3.5. Lasteasutuse õppekava läbinule peab lasteasutus andma välja koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse arengu tulemused⁵². Koolivalmiduskaardis tuleb kirjeldada laste arengu tulemusi üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades lähtuvalt koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast, tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed⁵³.

Lasteaia õppekava kohaselt hindavad lapse koolivalmidust rühmaõpetajad, liikumis- ja muusikaõpetaja, eesti keele õpetaja, eripedagoog ja logopeed⁵⁴. Õppekavas on kehtestatud koolivalmiduskaardi vorm⁵⁵, milles on kirjeldatud lapse üldoskuste arengut ning eesti keele ja matemaatika valdkondade arengut. Vormis puudub teiste KLRÕKis⁵⁶ toodud valdkondade arengu kirjeldamise võimalus.

Järelevalves tutvuti lasteaias eelmisel õppeaastal väljastatud koolivalmiduskaartidega ning need olid koostatud lasteaia õppekavas toodud vormi järgi. Koolivalmiduskaardid olid täidetud põhjalikult ja oli toodud välja arengu tulemused üldoskustes. Vormis polnud eraldi toodud välja lahtrit õpioskuste tulemuste kirjeldamiseks. Valdkondadest oli koolivalmiduskaartidel toodud esile tugevused ja arendamist vajavad küljed eesti keeles ja matemaatikas. Koolivalmiduskaartidel ei olnud kirjeldatud lapse tugevusi ja arendamist vajavaid külgi teistest valdkondadest lähtuvalt.

Ära kuulamise ajal muudeti lasteaia õppekava osas, millega on kehtestatud koolivalmiduskaardi vorm. Muudatuse kinnitas direktor⁵⁷, õppekava muudatuse osas esitas arvamuse hoolekogu⁵⁸ ja pedagoogiline nõukogu⁵⁹. Uus koolivalmiduskaardi vorm on kooskõlas määrusega⁶⁰: olemas on lahtrid kõigi üldoskuste ja valdkondade kirjeldamise jaoks.

Ettepanekud direktorile ja pidajale

3.6. Lähtudes käesoleva õiendi punktis 3.1 toodud selgitustest leppida lasteaias kokku ühtne

⁵¹ KeeleS, § 10 lg 1.

⁵² KELS, § 16 lg 5.

⁵³ Haridus- ja teadusministri 31.08.2011. a määrus nr 44 „Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu ja nende täitmise kord“, § 6 lg 1.

⁵⁴ Õppekava, p 6.

⁵⁵ Õppekava, lisa 2.

⁵⁶ KLRÕK, § 16 lg 2.

⁵⁷ Direktori 26.02.2024. a käskkiri nr 31.1-2/54 „Narva lasteaia Pingviin õppekava kinnitamine“.

⁵⁸ Hoolekogu 22.02.2024. a koosoleku protokoll nr 31.1-4/51.

⁵⁹ Pedagoogilise nõukogu 22.02.2024 a. protokoll nr 31.1-5/50.

⁶⁰ Haridus- ja teadusministri 31.08.2011. a määrus nr 44 „Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu ja nende täitmise kord“, § 6 lg 1.

dokument, milles fikseeritakse lapse arengu hindamise tulemused, ning muuta vajadusel ka õppekava, kus sätestada, millist lapse arengu hindamise dokumenti rühmades kasutatakse.

3.7. Lähtudes käesoleva õiendi punktis 3.2 toodud selgitustest tagada, et kõigis rühmades järgitakse lasteaia õppekavas esitatud arengumapi koostamise struktuuri, et ühtlustada arengumappide sisu rühmades ja tagada kooskõla lasteaia õppekavaga.

3.8. Lähtudes käesoleva õiendi punktis 3.4 toodud selgitustest kaasata vajadusel lapse arengu hindamise ja toetamise tagamiseks arenguvestluse läbiviimise korraldamisesse lastekaitse.

3.9. Lähtudes käesoleva õiendi punktis 3.4. toodud selgitustest tagada lasteaia arenguvestluste protokollide koostamine eesti keeles.

Ettekirjutused pidajale

3.10. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 29.05.2008. a määruse nr 87 „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava“ § 24 lõikest 6 ja käesoleva õiendi punktis 3.4 toodud selgitustest muuta lasteaia arenguvestluste läbiviimise korda, jättes sealt välja võimaluse arenguvestluse ärajätmiseks. Täitmise tähtaeg: 01.07.2024.

3.11. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 29.05.2008. a määruse nr 87 „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava“ § 24 lõikest 6 ja käesoleva õiendi punktis 3.4 toodust, viia vähemalt üks kord õppeaastas kõigi lapsevanematega lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks läbi arenguvestlused. Täitmise tähtaeg: 01.07.2024.

4. Lapse erivajaduse toetamine

Erivajadusega lapse toetamise põhimõtted ja korraldus

4.1. KELS⁶¹ näeb ette, et pedagoogid peavad jälgima lapse arengut ja toimetulekut lasteasutuses ning vajaduse korral kohandama õppe- ja kasvatustegevust lapse erivajaduse järgi. Lasteaia õppekavas⁶² on esitatud erivajadusega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus vastavalt KLRÕKile⁶³.

Lasteaia õppekava⁶⁴ näeb ette, et lapse erivajaduse toetamiseks luuakse lapse arengu toetamise meeskond. Meeskonda kuuluvad erinevate rühmade töötajad, keda ühendab soov toetada erivajadusega lapsi. Lapse arengu hindamiseks, varajaseks sekkumiseks ja toetamiseks on õppekavas⁶⁵ kirjeldatud kolmetasandiline lähenemine. Selle kohaselt on esimene tasand märkamine ja esialgne toetamine; teine tasand erivajaduse hindamine, täpsem vajaduste väljaselgitamine ja kolmas tasand lapse arengutasemele vastava õpetuse pakkumine.

Vestlusel selgitasid õpetajad, tugispetsialistid ja juhtkond, et lapse arengu toetamise meeskonnad luuakse ning nende töö toimib. Samuti järgitakse lapse arengu hindamiseks, varajaseks sekkumiseks ja toetamiseks õppekavas kirjeldatud kolmetasandilist lähenemist.

Õppekavas⁶⁶ eristatakse seitset erivajaduse liiki: muukeelsus, logopeedilised probleemid, andekus, aktiivsus- ja tähelepanuhäire, käitumishäired, vasakukäelisus, allergia ja diabeet. Iga erivajaduse juures on kirjeldatud, millistest põhimõtetest selle erivajaduse puhul lähtuda. Järelevalves selgus, et lasteaias toetatakse lisaks ka teisi erivajadusi. Kuivõrd lasteaias on mitmeid erirühmi, on õppekavas⁶⁷ põhjalikult kirjeldatud ka iga erirühma töö korraldus.

⁶¹ KELS, § 14 lg 1.

⁶² Õppekava, p 9.

⁶³ KLRÕK, § 2 lg 4 p 5.

⁶⁴ Lasteaia õppekava, p 9.5.

⁶⁵ Õppekava, p 9.6.

⁶⁶ Õppekava, p 9.8.

⁶⁷ Õppekava, p-d 9.9-9.11.

4.2. KLRÕKi⁶⁸ kohaselt peavad rühma pedagoogid vajadusel õppeaasta algul koostöös logopeedi/eripedagoogi jt spetsialistidega ning lapsevanemaga koostama lapsele individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendamisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest. Õpetajad selgitasid vestlusel, et individuaalsed arenduskavad on koostatud kolmes erirühmas kõigile lastele. Tugispetsialistid rääkisid, et nemad koostavad kõigile lastele, keda nad toetavad, arengu jälgimise kaardid.

Järelevalves vaadati juhuvalimi põhjal individuaalseid arenduskavasid kolmes erirühmas, kus need olid koostatud kõigile lastele. Kavades oli toodud välja lapse arengu hetkeolukorra kirjeldus, eesmärgid, vastutajad ja planeeritavad tegevused eesmärkide saavutamiseks.

Tugispetsialistid

4.3. KELS⁶⁹ näeb ette, et lapsele tagatakse vajaduse korral logopeedi ja eripedagoogi või muu tugiteenus, mille rakendamiseks loob võimalused lasteasutuse pidaja ning mille rakendamist korraldab direktor. Kui lasteaias on erirühmasid, tuleb vastavalt määrusele⁷⁰ luua täiendavad tugispetsialistide ametikohad: tasandusrühmas üks logopeedi ametikoht rühma kohta; kehapuudega laste rühmas üks logopeedi ametikoht kümne kõneravi vajava kehapuudega lapse kohta; arendusrühmas ja liitpuudega laste rühmas 0,5 eripedagoogi ja 0,2 logopeedi ametikohta rühma kohta; meelepuudega laste rühmas üks eripedagoogi ametikoht rühma kohta.

Lasteaias töötavad psühholoog ja logopeed, eripedagoog töötab ainult erirühmade juures. Tugispetsialistid rääkisid vestlusel, et kui tavarühma lapsel on vaja eripedagoogi tuge, aitab erirühma pedagoog. Mõlemas tasandusrühmas on olemas logopeedi ametikoht; kehapuudega laste rühmas on logopeedi ametikoht; arendusrühmas on eripedagoogi ja logopeedi ametikoht; liitpuudega laste rühmas on eripedagoog/logopeedi ametikoht ja pervasiivsete arenguhäiretega laste rühma koosseisus on eripedagoog ja kaks logopeedi.

4.4. Psühholoogi kvalifikatsioon ei vasta nõuetele, tal puudub erialane magistrikraad ja kutse. KELS ei näe küll ette psühholoogi kvalifikatsiooninõudeid, kuid luues lasteaias psühholoogi ametikoha KELSis⁷¹ alusel, peab siiski olema tagatud, et tugiteenust osutab kvalifitseeritud spetsialist. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses⁷² (edaspidi *PGS*) on psühholoogi kvalifikatsiooninõuded erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon või koolipsühholoogi kutse, sh on *PGS*is⁷³ seatud kvalifikatsiooninõuded logopeedile ja eripedagoogile samad, mis KELSis. Ka lasteaia psühholoog peab vastama kvalifikatsiooninõuetele. Kui on vajadus tagada lasteaias psühholoogi teenus, peab lasteaed kindlustama, et tugiteenust osutab kvalifitseeritud psühholoog.

4.5. Üldist logopeedilist teenust pakkuva logopeedi kvalifikatsioon vastab nõuetele. Vestlusel rääkis logopeed, et pakub praegu tuge kokku 42 lapsele. Määruse⁷⁴ kohaselt peab lasteaed looma laste üldteenindamiseks ühe logopeedi ametikoha iga 30 kõneravi vajava lapse kohta. Kindlasti on oluline hinnata ka seda, kuivõrd sagedasti logopeed mõne lapsega töötab ning milline on kõneravi vajava lapse erivajaduse tõsidus. Erirühmade logopeedide kvalifikatsioonid vastavad kehtivatele nõuetele.

⁶⁸ KLRÕK, § 8 lg 3.

⁶⁹ KELS, § 14 lg 2.

⁷⁰ Haridus- ja teadusministri 11.09.2015. a määrus nr 42 „Koolieelse lasteasutuse personali miinimumkoosseis“, § 4.

⁷¹ KELS, § 14 lg 2.

⁷² PGS, § 74¹ lg 8.

⁷³ PGS, § 74¹ lg-d 7 ja 10.

⁷⁴ Haridus- ja teadusministri 11.09.2015. a määrus nr 42 „Koolieelse lasteasutuse personali miinimumkoosseis“, § 4 lg 5.

4.6. Järelevalves selgus, et lasteaias on loodud kaks ametikohta, mis täidavad eripedagoogi ülesandeid. Töölepingu kohaselt töötas järelevalve ajal pervasiivsete arenguhäiretega laste rühmas ja arendusrühmas pedagoog, kelle ametinimetus töölepingu kohaselt oli defektoloog. Vestlustel selgus, et tegelikult täidab ta eripedagoogi ülesandeid ning ka tema kvalifikatsioon vastab KELSis⁷⁵ eripedagoogile esitatud kvalifikatsiooninõuetele. Ka EHISesse on ta kantud eripedagoogina. Kuivõrd määruse⁷⁶ kohaselt peab pervasiivsete arenguhäiretega laste rühmas ja arendusrühmas töötama eripedagoog, peab ka vastava tugispetsialisti nimetus töölepingus olema eripedagoog ja ta peab täitma eripedagoogi ülesandeid. Järelevalve käigus muudeti pedagoogi töölepingut ning tema ametinimetus on nüüd eripedagoog.

Määruses⁷⁷ on nähtud ette, et pervasiivsete arenguhäiretega laste rühmas töötab eripedagoog täiskohaga, mistõttu ei saa sama eripedagoog osutada tugispetsialisti teenust samaaegselt ka arendusrühmas või teistes erirühmades, kuna ta töötab lasteaias EHISe andmetel koormusega 1,0. Seega on vaja lasteaial tagada ka arendusrühmas ja liitpuudega laste rühmas mõlemas 0,5 koormusega KELSis⁷⁸ sätestatud kvalifikatsiooninõuetele vastava eripedagoogi olemasolu. Liitpuudega laste rühmas järelevalve ajal 0,5 koormusega töötanud eripedagoogi kvalifikatsioon ei vasta KELSis⁷⁹ kehtestatud nõuetele, kuna tal puudub erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon või eripedagoogi kutse.

Pervasiivsete arenguhäiretega laste rühmas töötav eripedagoog selgitas vestlusel, et ta saab vajadusel osutada eripedagoogi teenust ka teiste rühmade lastele. Lasteaias on nii õpetajate kui juhtkonna sõnul palju erivajadusega lapsi, sh ka tavarühmades, mistõttu on oluline, et eripedagoogi teenus on vajadusel alati kättesaadav. Ka eripedagoogi teenuse vajaduse olemasolu saab hinnata vaid kvalifitseeritud eripedagoog. Seepärast võib lasteaial olla vaja KELSis⁸⁰ järgi eripedagoogi teenuse kvaliteetseks osutamiseks eripedagoogi, kes ei tööta juba täiskoormusega mõnes erirühmas. Eriti, kuna määruse kohaselt on pervasiivsete arenguhäiretega laste rühmas nähtud ette 1,0 koormusega eripedagoog ja nimetatud ametikohta täitev eripedagoog töötabki EHISe andmetel 1,0 koormusega.

Ettepanek pidajale ja direktorile

4.7. Lähtudes käesoleva õiendi punktis 4.5 toodud selgitustest hinnata üldist logopeedilist teenust pakkuva logopeedi töökoormust ning vajadusel luua lasteaeda täiendav logopeedi ametikoht.

Ettekirjutused pidajale

4.8. Lähtudes koolieelse lasteasutuse seaduse § 14 lõikest 2 ja käesoleva õiendi punktis 4.4 toodud selgitustest hinnata psühholoogi teenuse osutamise vajadust lasteaias ja vajaduse olemasolul tagada psühholoogi teenuse osutamine kvalifitseeritud psühholoogi poolt. Täitmise Tähtaeg: 01.08.2024.

4.9. Lähtudes haridus- ja teadusministri 11.09.2015. a määruse nr 42 „Koolieelse lasteasutuse personali miinimumkoosseis“ § 4 lõikest 4 ning käesoleva õiendi punktis 4.6 toodud selgitustest tagada arendusrühmas ja liitpuudega laste rühmas mõlemas eripedagoogi 0,5 koormusega ametikoht ning täita see koolieelse lasteasutuse seaduse § 22¹ lõike 8 alusel kvalifitseeritud eripedagoogiga. Täitmise tähtaeg: 01.08.2024.

4.10. Lähtudes koolieelse lasteasutuse seaduse § 14 lõikest 2 ja käesoleva õiendi punktis 4.6 toodud selgitustest hinnata üldise eripedagoogi teenuse osutamise vajadust lasteaias ja vajaduse olemasolul tagada eripedagoogi teenuse osutamine koolieelse lasteasutuse seaduse § 22¹ lõike

⁷⁵ KELS, § 22¹ lg 8.

⁷⁶ Haridus- ja teadusministri 11.09.2015. a määrus nr 42 „Koolieelse lasteasutuse personali miinimumkoosseis“, § 4 lg-d 3, 4.

⁷⁷ Haridus- ja teadusministri 11.09.2015. a määrus nr 42 „Koolieelse lasteasutuse personali miinimumkoosseis“, § 4 lg 3.

⁷⁸ KELS, § 22¹ lg 8.

⁷⁹ KELS, § 22¹ lg 8.

⁸⁰ KELS, § 14 lg 2.

5. Õppe- ja kasvatusala töötajad

Õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsioon

5.1. Järelevalves kontrolliti õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavust koolieelse lasteasutuse seaduses⁸¹ sätestatule ning võrreldi EHISesse kantud andmete vastavust (väljavõte 23.01.2024) kvalifikatsiooni tõendavatele dokumentidele.

Lasteaia õppe- ja kasvatusala töötajaid, kelle kvalifikatsioonile on kehtestatud nõuded, oli kokku 34: direktor, õppealajuhataja, eesti keele õpetaja, psühholoog, 9 alushariduse õpetajat, 10 erirühma õpetajat, kaks ujumisõpetajat, kaks liikumisõpetajat, muusikaõpetaja, viis logopeedi, kaks eripedagoogi (üks eripedagoog töötab ka 0,5 koormusega logopeedina).

Kvalifikatsioon vastas kehtestatud nõuetele 29-l õppe- ja kasvatusala töötajal.

5.2. Kvalifikatsioon ei vasta seaduses⁸² kehtestatud nõuetele järgmistel õppe- ja kasvatusala töötajatel:

1. Eripedagoog, puudub erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon või eripedagoogi kutse;
2. Alushariduse õpetaja, puudub kõrgharidus või vastav kvalifikatsioon (kõrgharidus omandamisel), sõlmitud õigesti tähtajaline tööleping;
3. Alushariduse õpetaja, puudub kõrgharidus või vastav kvalifikatsioon;
4. Psühholoog, puudub erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon või koolipsühholoogi kutse;

5.3. Lisaks on tekkinud põhjendatud kahtlus, et direktori eesti keele oskus ei vasta keelseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele.

KELSi⁸³ järgi on lasteasutuse direktori kvalifikatsiooninõuded kõrgharidus, pedagoogilised ja juhtimiskompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keelseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele. Määruse⁸⁴ kohaselt on õppeasutuse juhtide nõutav keeletase C1. Keeleamet edastas Haridus- ja Teadusministeeriumile Narva Lasteaias Pingviin 9. juunil 2023 läbi viidud järelevalve tulemused⁸⁵, mille kohaselt tehti lasteaia direktorile ettekirjutus sooritada C1-taseme eksam hiljemalt 1. maiks 2024. Keeleameti andmete kohaselt pole direktor veel eksamit sooritanud ega ka Keeleameti akti vaidlustanud.

KeeleS⁸⁶ kohaselt hinnatakse eesti keele oskust tasameeksamil, aga KeeleS⁸⁷ näeb ette erisuse, et eesti keele tasameeksamit ei pea sooritama isik, kes on omandanud eesti keeles kõrghariduse. Järelevalves esitati direktori kõrgharidust tõendav diplom, millest nähtub, et tema õppetöö toimus eesti keeles. Samas näeb KeeleS⁸⁸ ette, et keeleametniku ettekirjutusega võib tasameeksamile saata ka kõrghariduse eesti keeles omandanud isiku, kui keeleametnikul on riikliku või haldusjärelevalve käigus tekkinud põhjendatud kahtlus, et isiku keeleoskus ei vasta õigusaktides talle kehtestatud keeleoskustaseme nõuetele. Vastav ettekirjutus ka direktorile tehti, et hinnata KeeleS⁸⁹ kohaselt tema eesti keele oskust tasameeksamil.

⁸¹ KELS, § 22¹.

⁸² KELS, § 22¹.

⁸³ KELS, § 22¹ lg 1.

⁸⁴ Vabariigi valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“, § 9 p 6.

⁸⁵ Keeleameti akt nr 16131.

⁸⁶ KeeleS, § 24 lg 1.

⁸⁷ KeeleS, § 25 lg 3.

⁸⁸ KeeleS, § 28 lg 2.

⁸⁹ KeeleS, § 24 lg 1.

Kuivõrd direktor ei ole sooritanud eesti keele tasemeeksamit ning haldusjärelevalve käigus on keeleametnikul tekkinud põhjendatud kahtlus tema keeletaseme vastavuse osas õigusaktides kehtestatud nõuetele, on tehtud direktorile ettekirjutus sooritada eesti keele C1-taseme eksam hiljemalt 1. maiks 2024, et tõendada oma eesti keele oskuse taset. Kui direktor nimetatud kuupäevaks eksamit ei soorita, ei saa lugeda tema keeletaset C1-tasemele vastavaks ning KELS⁹⁰ kohaselt ei vasta ta sellisel juhul direktorile seatud kvalifikatsiooninõuetele.

5.4. Lasteasutuses töötavate kvalifikatsiooninõuetele vastavate pedagoogide arv peab nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust lähtuvalt olema piisav, et tagada lasteasutuse õppekavas määratud õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkide täitmine ning lapse üldoskuste ja arengu eeldatavate tulemuste saavutamine⁹¹.

Arvestades õpetajate töökoormust viivad 86% õppe- ja kasvatustegevuse mahust läbi pedagoogid, kelle kvalifikatsioon vastab nõuetele ja 14% läbi pedagoogid, kelle kvalifikatsioon nõuetele ei vasta. Lasteaia kvalifikatsiooninõuetele vastavate pedagoogide arvu saab hinnata piisavaks, et tagada lasteasutuse õppekavas määratud õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkide täitmine ning lapse üldoskuste ja arengu eeldatavate tulemuste saavutamine.

Õppe- ja kasvatusala töötajate täiendõpe ja toetamine

5.5. Pedagoogid on lasteaias laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad⁹², mistõttu on hea, kui õpetajad on kursis võimalikult nüüdisaegsete arengutega õpetamis- ja kasvatusala meetodikates. Seepärast on igati kasulik, et lasteaed võimaldab igal aastal või vähemalt iga paari aasta järel õpetajatel osaleda koolitustel või toetab nende erialast täiendamist muul viisil. Pidades silmas eestikeelsele õppele üleminekut alates järgmisest õppeaastast, on oluline, et õpetajad osaleksid ka eesti keeles või eesti keele õpetamise meetodikakoolitustel.

Vestlustel rääkisid õpetajad ja tugispetsialistid, et lasteaed võimaldab töötajatel osaleda koolitustel ja üldiselt soovitakse aktiivselt osaleda. Iga-aastaselt toimuvad nii sisekoolitused kui ka koolitused teistes asutustes. Samuti on olnud võimalus osaleda eesti keeles õpetamise koolitustel. Viimased kolm aastat on lasteais toimunud ka Töötukassa rahastatud eesti keele koolitused, sellel õppeaastal lasteaias keelekoolitusi toimunud ei ole.

Järelevalves vaadati EHISe andmeid (väljavõte 12.01.2024) aastatel 2021–2024 lasteaia õppe- ja kasvatusala töötajate eesti keele õpetamisega seotud vähemalt kuuettunniste koolituste kohta. Selgus, et pedagoogid on viimastel aastatel osalenud aktiivselt koolitustel. 2023. aastal osales 26 töötajat 12tunnisel koolitusel „Süvenemine/kümblemine parimatesse praktikatesse, et minna üle eesti õppekeelele. Eesti keele õpetamise kunsti ja draamaõpetuse kaudu. Eesti keele õpetamine meeskonnatööna“, kuus õpetajat 26tunnisel koolitusel „Tehnoloogiaga rikastatud mängud 3–7aastaste laste eesti keele õppe toetamiseks“ ja üks õpetaja 104tunnisel koolitusel „Eesti keele õppe toetamine mitmekultuurilises lasteaias“. Ka 2022. aastal osalesid lasteaia pedagoogid aktiivselt koolitustel: 28 pedagoogi kuuettunnisel koolitusel „Eesti keele õpetamise toetamine Eesti ajaloo ja ajalooliste paikade uurimise kaudu ning aktiivse liikumise kaudu (sh õuesõpe). Eesti keele õpetamine meeskonnatööna“; üks pedagoog 104tunnisel koolitusel „Eestikeelne õpetaja vene õppekeelele koolieelse lasteasutuse rühmas II“; viis pedagoogi osales kuuettunnisel koolitusel „Kui eesti keelt teise keelena omandab erivajadusega õppija“; üks pedagoog 24tunnisel koolitusel „Eestikeelsele õppele üleminek“ ja üks osaleja oli 104tunnisel koolitusel „Eestikeelne õpetaja vene õppekeelele rühmas I“. 2021. aastal osales üks pedagoog 16tunnisel koolitusel „Eesti keele õpetamise toetamine kunsti ning tantsimise-liikumise kaudu“ ja üks pedagoog 104tunnisel koolitusel „Eestikeelne õpetaja vene

⁹⁰ KELS, § 22¹ lg 1.

⁹¹ KELS, § 22 lg 4³.

⁹² KLRÕK, § 5 lg 2.

õppekeele rühmas I“.

Ettekirjutused pidajale

5.6. Tagamaks õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus koolieelse lasteasutuse seaduse §-s 22¹ sätestatud nõuetele ja lähtudes käesoleva õiendi punktis 5.2 toodud selgitustest, korraldada konkurss nendele pedagoogide ametikohtadele, kellel puudub kõrgharidus ja kes ei ole asunud seda omandama õiendi kinnitamise ajaks. Täitmise tähtaeg: 01.08.2024.

5.7. Tulenevalt koolieelse lasteasutuse seaduse § 22¹ lõikest 1 ja § 31 lõike 3¹ punktist 1 ning käesoleva õiendi punktis 5.3 toodud selgitustest tagada vajaduse korral töölepingu lõpetamine isikuga, kes ei vasta kvalifikatsiooninõuetes ettenähtud eesti keele oskuse nõudele ja direktori ametikoha täitmine isikuga, kes vastab kvalifikatsiooninõuetes ettenähtud eesti keele oskuse nõudele. Täitmise tähtaeg: 01.08.2024.